

## **Особености при храненето и отглеждането на биволи**

Биволите имат многостранна продуктивност и способност да използват най-добре грубите и сочните фуражи. У нас те се отглеждат предимно за мляко. Биволското мляко е високомаслено, поради което е по-богато на енергия и има по-висока хранителна стойност в сравнение с кравето мляко. Маслеността му достига 8 и повече процента, което означава, че от него се получава двойно повече масло, отколкото от кравето мляко. През зимния сезон биволското мляко е по-гъсто, понеже биволите се хранят предимно с груби и концентрирани фуражи. През летния сезон при изобилие на сочна храна процентът на маслените вещества намалява незначително.

Биволите се характеризират и с добрата си угоителна способност. Биволското месо е богато на белтъци, фосфорни соли и желязо.

Храненето на биволите има някои характерни особености. Като се има предвид маслеността на млякото, неговият състав, продължителността на бременността и други специфични особености на биволиците в сравнение с кравите, необходими са специални норми и дажби за различните категории биволи.

### **Хранене на бременни и лактиращи биволици**

Храненето на биволиците през бременността има голямо значение както за следващата лактация, така и за получаването на жизнеспособни приплоди. Макар че биволиците се хранят с груби фуражи като слама, плява, царевичак и др., през зимния сезон по време на бременността трябва да се обръща по-сериозно внимание на пълноценността и качеството на фуражите.

Бременността на биволиците продължава 11 месеца (320 – 330 дни), а сухостойният период – 2 – 2,5 месеца. Особено важно е през сухостойния период

да се осигурят качествени фуражи на бременните биволици. Продължителността на сухостойния период се определя от самите биволици – те не допускат да бъдат доени, което означава, че бременността е навлязла в последния етап.

За да се изготвят диетични дажби с профилактично значение за бременните биволици, които да се изменят през различните месеци на бременността и да отговарят по размер и състав на постоянно растящите нужди от хранителни вещества, е необходима информация за измененията на храносмилателните и обменните процеси през различните месеци от бременността. За тази цел има проведени серии от опити, като резултатите от тях дават точна информация за физиологичните процеси през целия период на бременността.

Равнището на храносмилателните процеси е най-високо в края на 9-ия месец от бременността. В края на 10-ия – 11-ия месец се наблюдава известно понижаване на секреторната и храносмилателната дейност. Животните поемат по-малко количество храна и сухо вещество за денонощие. Намаляването на дажбата 15 – 20 дни преди отелването с 20 – 30% е необходимо и има голямо диетично значение. През летния сезон на бременните биволици се осигуряват пасища или се подхранват със зелени фуражи. През този сезон важно условие за тях е не само редовният водопой, но и осигуряването на кални бани, при наличието на които животните смилат по-добре храната и по-интензивно сменят космената си покривка.

По време на бременността се обръща сериозно внимание на качеството на фуражите, които в никакъв случай не трябва да бъдат плесенясали, загнили, с примеси на вредни и отровни вещества. Осигуряването на разходка е важно условие с профилактично значение за бременните биволици.

На бременни и сухостойни биволици с жива маса 500 кг са необходими до 8 кръмни единици (КЕ) и 710 г смилаеми белтъци дневно. След отелването през първите няколко дни на биволиците се дават ограничени количества качествени фуражи, като размерът и съставът на дажбата постепенно се увеличават, за да се достигнат необходимите размер и състав към края на 10-ия ден след отелването. През първите дни след отелването биволиците се поят редовно с хладка вода. Включването на сочни фуражи след 10-ия ден от отелването спомага за увеличаване на млечността в резултат от подобрената смилаемост на дажбата.

Рязко увеличение на млечността на биволиците се наблюдава обикновено през лятото, когато им се осигуряват достатъчно количество качествен зелен фураж, качествена паша, редовно поене и кални бани. Бременните и дойните биволици трябва да се хранят по норми, за да се избегнат както недохранването, така и затлъстяването им. Като ориентировъчни за дойни биволици с 500 кг маса и 10

литра дневна млечност при 7% масленост на млякото може да се посочат следните дажби:

➤ През зимата:

- фиево-овесена смеска – до 6 кг
- царевичак – 5 кг
- царевичен силаж – 10 – 15 кг
- ечемичена ярма – 1 кг
- пшенични трици – 1 кг
- слънчогледов шрот – 0,5 кг

➤ През лятото:

- при млечност 9 литра – 55 кг зелена маса
- при млечност 12 литра – 70 кг зелена маса
- при млечност 15 литра – 80 кг зелена маса.

Млечността при биволиците е индивидуална особеност, но зависи до голяма степен от качеството и от състава на фуражите. Върху нея особено силно влияят белтъците, минералните вещества и витамините в дажбата. Включването в дажбата на лактиращите животни на достатъчно количество крмно, полузахарно цвекло, тикви през зимата и достатъчно количество пълноценни зелени фуражи през лятото спомага за получаването на висока млечност.

### **Хранене на малачетата**

Храненето на малачетата през първите седмици след отелването е важен момент, от който зависят преди всичко здравето и правилното им развитие.

Малачетата трябва да се хранят с коластра по норми, тъй като при приемането на по-големи количества (3 – 4 кг и повече наведнъж) се появяват храносмилателни разстройства. Малачетата се хранят и изкуствено – за тази цел още при първото отелване биволиците трябва да се привикват да отдават млякото си при доене. При по-възрастните биволици преди доенето малачето се пуска да забозае и по този начин майката отпуска млякото си по-бързо. В някои страни малачетата се хранят с краве мляко, което се отразява благоприятно на растежа и развитието им. До 6-месечна възраст те трябва да получат 300 кг пълномаслено и около 500 – 600 кг обезмаслено мляко.

Към 3-седмична възраст малачетата се приучават към груби и концентрирани фуражи, а към 1-месечна възраст – и към сочни фуражи и силаж. Трябва да им се осигурят достатъчни количества минерални вещества, тъй като при недостига им се наблюдават признаци на извратен апетит – гризат замърсени предмети,

поглъщат пръст и пр. Това често става причина за появата на храносмилателни разстройства, диарии и др.

Малачетата трябва да бъдат настанени в сухи и подходящи помещения и да се поят редовно с чиста и прясна вода. Оставени на течение, те много бързо се простудяват, а при влажни помещения настъпват бронхиални възпаления, които често може да причинят смъртта на животното. При слънчеви дни е задължително пускането на малачетата на разходка. Такива условия се отразяват много благоприятно върху здравето и развитието им.

#### **Източник:**

Диететика и ветеринарна експертиза на фуражите, проф. к.в.м.н. д-р Димитър Стойков, проф. д-р в.м.н. Христо Гановски

*Проект „Подкрепа на предприемачеството в областта на вътрешната преработка на качествени селскостопански продукти в областите Еврос, Хасково, Смолян и Кърджали“ (QUALFARM), е съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и от национални фондове на страните, участващи в Програмата за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция-България 2014–2020.*

*Съдържанието на този материал е изцяло отговорност на Сдружение „Съюз за възстановяване и развитие“ и по никакъв начин не може да се счита, че отразява възгледите на Европейския съюз, участващите страни, Управляващия орган и Съвместния секретариат.*